

Handläggare
Hillevi Andersson
Anna William-Olsson
Telefon: 08- 508 22 000

Till
Hägerstens-Liljeholmens
stadsdelsnämnd
2015-12-17

Förebyggande och behandling av spelmissbruk

Yttrande till Kommunstyrelsen

Förvaltningens förslag till beslut

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd godkänner och överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen till Kommunstyrelsen.

Lars Arvidsson
Stadsdelsdirektör

Ingrid Widebäck
Avdelningschef

Sammanfattning

En remiss har inkommit till Stockholms stads kommunstyrelse om ”Förebyggande och behandling av spelmissbruk”.

Socialdepartementet har lämnat förslag till ändring i Socialtjänstlagen (SoL) och Hälso- och sjukvårdslagen (HSL) vad gäller förebyggande arbete och behandling av spelmissbruk. Förslaget innebär att kommunernas ansvar för att förebygga och motverka missbruk, vilket idag gäller alkohol och andra substanser, utvidgas till att även omfatta spel om pengar.

Förvaltningen tänker sig att synergieffekter eventuellt kan uppnås om riskerna för problematiskt spel länkas ihop med det drogförebyggande arbetet. Vad gäller stöd- och behandlingsansvaret ser förvaltningen vissa svårigheter med en delad ansvarsfördelning, då det kan bli otydligheter kring var ansvarsgränserna går. De fördelar som förvaltningen ser med ett utvidgat ansvar kring spelmissbruk är att det ger större möjlighet att behandla den enskildes problematik ur ett helhetsperspektiv samt en generell ökad kunskap kring spelmissbruk. Förvaltningen vill påtala att det föreslagna nya ansvarsområdet kommer att innebära kostnader för kommunerna, vilket måste beaktas i form av skatteväxling eller dylikt.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts vid avdelningen för social omsorg samt avdelningen för samhällsplanering. Information till de fackliga organisationerna lämnas vid samverkansgrupp den 1 december och till rådet för funktionshinderfrågor den 10 december.

Bakgrund

En remiss har inkommit till Stockholms stads kommunstyrelse från Regeringskansliet om ”Förebyggande och behandling av spelmissbruk”. Remissen har lämnats till stadsdelsnämnderna Bromma, Kungsholmen och Hägersten-Liljeholmen samt även till socialnämnden och stadsledningskontoret för yttrande till kommunstyrelsen senast den 18 december 2015.

Ärendet

Socialdepartementet har lämnat förslag till ändring i dels Socialtjänstlagen (SoL) och dels Hälso- och sjukvårdslagen (HSL).

Förändringen i SoL innebär att kommunernas ansvar för att förebygga och motverka missbruk, vilket idag gäller alkohol och andra substanser, utvidgas till att även omfatta spel om pengar (3 kap 7 § SoL). Socialtjänstens ansvar att aktivt arbeta för att förebygga och motverka missbruk bland barn och unga utvidgas till att omfatta spel om pengar (5 kap 1 § SoL).

Förändringarna i HSL innebär att kravet att kommun och landsting ska ingå i överenskommelse om ett samarbete kring personer som missbrukar alkohol och andra substanser även ska innefatta personer som missbrukar spel om pengar (9 a § HSL).

Vidare föreslås att stöd och behandling av spelmissbruk organiseras på liknande sätt som beroendevården, det vill säga med ett delat ansvar mellan kommun och landsting enligt en upprättad överenskommelse, samt att det övergripande förebyggande arbetet kommunen gör idag kring alkohol, narkotika och andra droger även ska omfatta spelmissbruk.

Förvaltningens synpunkter och förslag

I ärendet nämns att cirka 2 procent av den vuxna befolkningen är problemspelare och att andelen är större bland unga. I den självrapporteringsbaserade Stockholmsenkäten tillfrågas elever i årskurs nio och årskurs två på gymnasiet bland mycket annat ifall de spelat om pengar det senaste året och om de i så fall upplevt problem med sitt spelande. Både i Stockholm i stort och i Hägersten-Liljeholmen spelar pojkar i högre utsträckning än flickor.

Andelen tonåringar som spelar om pengar har minskat under de senaste tio åren och från var fjärde uppger nu cirka var sjätte ungdom att de köpt lotter eller på annat sätt satsat pengar på spel. Andelen som haft problem av sitt spelande, till exempel försökt minska sitt spelande, känt sig irriterade om de inte fått spela eller ljugit om sitt spelande har dock inte minskat. Det ligger på 3-4 procent och något högre bland pojkar än flickor.

Tillgängligheten till spel om pengar är sedan många år stor, inte minst via internet. I ärendet talas det om reglering av spelmarknaden vilket förvaltningen skulle välkomna. Spelberoende har släktskap med andra beroendetillstånd och spel trigger samma belöningssystem i hjärnan som alkohol, narkotika och tobak. Kanske kan synergieffekter uppnås om riskerna för problematiskt spel länkas ihop med det drogförebyggande arbetet. Förvaltningen ställer sig positiv till att Folkhälsomyndigheten får i uppdrag att ta fram och sprida kunskap om förebyggande av spelberoende för olika aktörer och på olika nivåer från nationellt till lokalsamhälle.

Förvaltningen har svårigheter att överblicka vad lagändringen om socialtjänstens utvidgade ansvar kring spelmissbruk skulle innebära för stadsdelsnämndernas arbete. I det fall arbetet med att erbjuda stöd och behandling för personer med spelberonde tillfaller stadsdelsförvaltningarnas verksamheter ser förvaltningen att det krävs en utbildningsatsning, företrädesvis en utbildningsatsning som sker centralt i staden och som inte bara utgår från metoder att behandla spelmissbruk utan också ger vägledning i hur organiseringen av det nya ansvarsområdet lämpligast sker på stadsdelsnivå. Förvaltningen anser också att kompetensutveckling kring området inte enbart bör ske inom de verksamheter som får ansvar att ge stöd, utan också de verksamhetsområden som möter personer som finns i riskzonen för att utveckla ett spelberoende. Förvaltningen är positiv till att socialstyrelsen getts i uppdrag att ta fram ett nationellt kunskapsstöd samt även stöd till implementering och kompetensutveckling.

Förvaltningen ser vissa svårigheter med en delad ansvarsfördelning då det trots upprättade överenskommelser kan komma att råda otydligheter kring vem som ska ansvara för vad. Med ett delat ansvar finns det en risk för att enskilda personer ”hamnar mellan stolarna” och inte får det stöd hen är i behov av. Ett gemensamt ansvar ställer höga krav på samordning och rutiner. Det är av stor vikt att kommun och landsting har en tydlig ansvarsgräns och välfungerande rutiner för samverkan.

De fördelar som förvaltningen ser med ett utvidgat ansvar kring spelmissbruk är att det ger större möjlighet att behandla den enskildes problematik ur ett helhetsperspektiv. Det förekommer inte allt för sällan enligt förvaltningens uppfattning att de klienter som återfinns inom vuxenenheten har en kombination av substansmissbruk och spelmissbruk. Förvaltningen ser även vinster med en generell ökad kunskap och medvetenhet hos socialtjänstpersonal kring spelmissbruk. Medarbetare som ofta möter personer med spelproblem till exempel budget- och skuldrådgivare och socialsekreterare vid enheten för ekonomiskt bistånd väntas få en bättre insikt kring problematiken och få mer kunskap om vilken hjälp och stöd den enskilde kan få.

Förvaltningen vill också påtala att det föreslagna nya ansvarsområdet kommer att innebära kostnader för kommunerna, vilket måste beaktas i form av skatteväxling eller dylikt.

Förvaltningen föreslår att Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd godkänner och överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen till Kommunstyrelsen.

Bilagor

1. Remissunderlaget finns att läsa på www.insynsverige.se/stockholm under Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd, sammanträde den 17 december 2015.